

تعیین برخی ضرایب مکانیزاسیون در عملیات شخم با گاواهن برگرداندار در شهرستان شاهرود (۱۴۰)

زین العابدین شم‌آبادی^۱، محمود صفری^۲

چکیده

مکانیزاسیون کشاورزی که استفاده از تکنولوژی پیشرفته را در کشوری فراهم می‌کند، موجب بهتر شدن شرایط زندگی و کاری در مناطق روستایی شده و ظرفیت کاری و عملکرد را افزایش می‌دهد. در این مطالعه ضرایب و شاخص‌های مرتبط با عملیات شخم، در حین عملیات خاک ورزی در سه مدل تراکتور رایج کشور یعنی مسی فرگوسن ۲۸۵، اونیورسال ۶۵۰ و جان‌دیر ۳۱۴۰ در استان سمنان (شهرستان شاهرود) تعیین گردید. نتایج نشان داد که در شهرستان شاهرود درجه مکانیزاسیون، سطح مکانیزاسیون و توان اجرایی در عملیات خاک ورزی در منطقه به ترتیب ۹۸٪، ۹۹٪ و ۷۸٪ بود. ضریب مکانیزاسیون در منطقه دارای مقدار قابل قبولی می‌باشد، که این مسئله به دلیل دشوار بودن انجام عملیات شخم به روش غیر مکانیزه می‌باشد. سطح مکانیزاسیون در مقایسه با کشورهای دیگر منطقه در حد متوسط تا متوسط به پایین می‌باشد. متوسط توان تراکتوری که عمدتاً در منطقه استفاده می‌شود ۷۵ اسب بخار است. تعداد روزهای کاری برای عملیات شخم ۴۰ روز بود. ساعت انجام کار یک هکتار عملیات (از شخم تا برداشت) ۹ ساعت بود. مصرف سوخت در تراکتورهای مسی فرگوسن ۲۸۵، اونیورسال ۶۵۰ و جان‌دیر ۳۱۴۰ به ترتیب ۲۴، ۳۶ و ۱۹ لیتر در هکتار بود. مصرف سوخت زیاد در تراکتورهای اونیورسال ۶۵۰ به دلیل عمر زیاد و فرسودگی آنها در اثر استفاده زیاد می‌باشد. نیروی کششی خالص در تراکتورهای اونیورسال ۶۵۰، جان‌دیر ۳۱۴۰ و مسی فرگوسن ۲۸۵ به ترتیب ۱۰/۶، ۱۱/۵ و ۱۰/۹ کیلو نیوتن بود، که به دلیل پایین بودن درصد رطوبت خاک از حد ظرفیت مزرعه‌ای در موقع عملیات شخم می‌باشد، چون بین رطوبت خاک و نیروی مورد نیاز برای شخم رابطه معنی‌داری وجود دارد. بازده زراعی در تراکتورهای اونیورسال ۶۵۰، جان‌دیر ۳۱۴۰ و مسی فرگوسن ۲۸۵ به ترتیب ۶۶، ۸۱ و ۷۱ درصد بود. نتایج نشان داد برای افزایش توان اجرایی به ۱۰۰ درصد، دو راهکار افزایش تعداد تراکتور و کاهش ساعت انجام کار عملیات شخم در هکتار وجود دارد. البته راهکار دوم از لحاظ اقتصادی منطقی‌تر می‌باشد و با مدیریت صحیح مزرعه و تخمین درست ماشین‌ها و ادوات مورد نیاز با توجه به جدول تراکم عملیات زراعی، کمینه کردن افت‌های زمانی و در نظر گرفتن تعداد روزهای کاری در دسترس و معیارهای مکانیزاسیون می‌توان مشکل کمبود تراکتور را برطرف کرد. همچنین در این مطالعه متغیرهایی نظیر مقاومت ویژه، اجرت هکتاری عملیات، روزهای کاری، زمان لازم برای شخم یک هکتار، عرض کار، سوخت مصرفی، سرعت پیشروی، کشش خالص مورد بررسی قرار گرفت.

کلید واژه: شخم، درجه مکانیزاسیون، سطح مکانیزاسیون، لغزش

۱- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی سمنان (شاهرود)، موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی،

پست الکترونیک: zshamabadi@yahoo.com

۲- عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی

مقدمه

در کشورهای مختلف جهان تحقیقات زیادی در زمینه مکانیزاسیون در عملیات مختلف کشاورزی انجام شده و نتایج آن در جهت استفاده پژوهشگران و کارشناسان کشاورزی در جدولهایی ارائه شده است. تحقیقات انجام شده در این زمینه در کشور بسیار محدود می باشد. لذا به منظور دستیابی به معیارها و ضرایب یکنواخت در این تحقیق پارامترها و ضرایب مرتبط با ماشین های خاک ورزی (گاواهن برگرداندار) بررسی و محاسبه گردید.

طباطبایی فر و صفری در بررسی بازده مزرعه ای و هزینه های عملیاتی گاو آهن برگردان دار و دیسک در شهرستان کرمانشاه به این نتیجه رسیدند، که بازده مزرعه ای برای انجام عملیات شخم در قطعات مختلف بین ۷۵-۳۶ درصد متغیر است. کارکرد سالانه تراکتور بین ۹۰۰ تا ۱۵۶۰ ساعت قرار داشت [۵].

شاکر عملکرد کشتی تراکتورهای متداول در ایران را ارزیابی کرد. نتایج نشان داد که متوسط لغزش چرخهای محرک تراکتورها ۲۰ و ۱۴ درصد بوده است. بازده کشتی تراکتورهای جاندر ۳۱۴۰، اونیورسال ۶۵۰، مسی فرگوسن ۲۸۵ و جاندر ۲۰۴۰ به ترتیب ۵۶، ۶۷، ۵۳، ۴۹ درصد بود [۳].

عباسی وضعیت مکانیزاسیون در شهرستان کبودرآهنگ را مورد بررسی قرار داد. براساس نتایج با توجه به سطح زیر کشت سالانه ۱۴۳۴۱۷/۷ هکتار، سطح مکانیزاسیون منطقه برابر ۰/۷۹ اسب بخار در هکتار برآورد گردید، با توجه به سیستم زراعی و شرایط اقلیمی حاکم بر منطقه سطح مکانیزاسیون قابل قبول برابر ۱/۳۳ اسب بخار در هکتار برآورد شد. که بایستی ۱۱۲۵ دستگاه تراکتور با توان متوسط ۷۵ اسب بخار به تراکتورهای موجود اضافه شود [۶].

اوزمیری سطح مکانیزاسیون را در ترکیه مطالعه کردند. سطح مکانیزاسیون ترکیه ۱/۷۳ کیلو وات در هکتار بود، که از متوسط جهانی بیشتر بود. توان تراکتوری در ترکیه وی تراکتورهای با توان بیش از ۳۵/۸ تمرکز یافته است (۷۰/۸٪). متوسط سطح مکانیزاسیون در مزارع اناتولی ۳/۹ کیلو وات بر هکتار و از متوسط جهانی بیشتر است [۱۰].

ساروت رابطه بین سطح مکانیزاسیون اندازه مزرعه و بهره وری کشاورزی مطالعه کرد. در این مطالعه کشاورزان بر اساس اندازه مزرعه هایشان در سه گروه زیر قرار گرفتند: ۱- مزارع کوچک (متوسط ۰/۸ هکتار)، ۲- مزارع متوسط (۲ هکتار) و ۳- مزارع بزرگ (متوسط ۴/۵ هکتار). نتایج نشان داد، هر تراکتور در سال فقط ۳ تا ۴ ماه برای آماده سازی زمین استفاده می شدند. ظرفیت مزرعه ای در تراکتورهای با توان ۶۰ کیلو وات در عملیات شخم در محدوده ۰/۵ تا ۱/۵ هکتار در ساعت بود. متوسط استفاده سالانه از هر تراکتور حدود ۲۰۰ تا ۲۵۰ هکتار و مقدار مصرف سوخت برای تراکتور با توان ۵۰ کیلو وات ۱۵-۱۰ لیتر در ساعت بود [۱۱].

را و البریکت در یک ارزیابی سطح مکانیزاسیون ۴۷ مزرعه ۱۰-۲ هکتاری در دو بخش استان کروسو در جنوب شرقی لهستان مطالعه کردند. در مزارع بزرگتر به طور کلی سطح مکانیزاسیون ۷۹-۷۴ درصد بود. اندازه و پراکندگی مزارع از جمله موانع برای سطح مکانیزاسیون بیشتر بود [۸].

بنگلا دس از لحاظ مکانیزاسیون کشاورزی در مقایسه با کشورهای پیشرفته هنوز در سطح پایینی قرار دارد. با فرض اینکه هر کارگر بطور متوسط ۱/ اسب بخار توان تولید می کند، کل توان قابل دسترس کارگری ۷/۳ میلیون اسب بخار است (توان کارگری موجود در هکتار ۸۲۳/۱۸۳ اسب بخار). حدود ۱۷ میلیون دام کشنده وجود دارد که ۶۸٪ کل توان کشتی مورد نیاز عملیات خاک ورزی را تامین کنند. در بنگلادش ۲۰۰۰ تراکتور ۴ چرخ (متوسط ۳۵ اسب بخار) و ۰/۱

میلیون تراکتوردو چرخ (۸ اسب بخار) وجود دارد. توان در دسترس ماشینی ۰/۱۱ اسب بخار در هکتار است [۱۳].

سطح اراضی زراعی پاکستان ۲۰/۶ میلیون هکتار است. در سال ۶۶-۱۹۶۵، ۱۵۰۰ تراکتور در پاکستان وجود داشت. در سال ۸۶-۱۹۸۵ تعداد تراکتورها به حدود ۱۷۵۰۰۰ رسید. توان تراکتورها ۴۵-۴۰ اسب بخار می باشد [۱۳].

در کشور نپال در ۲/۶ میلیون هکتار اراضی کشت شده، توان در هکتار ۰/۶۲۵ کیلو وات و در ۳/۸۲ میلیون هکتار اراضی زراعی توان ۰/۴۲ کیلو وات در هکتار بود. توان موجود برای افزایش بهره وری بخش کشاورزی خیلی کم بود. کشاورزی در نپال عمدتاً براساس توان انسانی و دامی است و فقط ۲۲٪ توان لازم توان ماشینی است [۱۳].

بررسی مناسب از وضعیت موجود مکانیزاسیون کشاورزی در عملیات خاک ورزی و تعیین ضرائب مر بوطه در سطح کشور ضروری ست تا بتوان برای برنامه ریزیهای مکانیزاسیون کشاورزی دقیق تر انجام اد.

واد و روشها

به منظور بدست آوردن اطلاعات مبنا و میدانی در تعیین ضرائب و شاخص های مکانیزاسیون مرتبط با عملیات خاک ورزی، این تحقیق در سالهای زراعی ۸۲ و ۸۳ در استان سمنان (شهرستان شاهرود) اجرا شد، برای تعیین شاخص های مورد نظر از روش نمونه گیری تصادفی استفاده گردید. به همین منظور از مناطق مختلف در حین عملیات خاک ورزی توسط تراکتورهای رایج (مسی فرگوسن ۲۸۵ اونیور سال ۶۵۰، جاندر ۳۱۴۰) نمونه گیری شد. تعداد کل نمونه ها در منطقه ۴۲ نمونه بود. سایر اطلاعات آماری لازم برای محاسبه ضرائب نام برده شده از مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و مدیریت فنی و تکنولوژی استان جمع آوری گردید [۲]. روش محاسبه عوامل مورد نظر در این مطالعه به شرح زیر بود:

سرعت پیشروی متوسط: سرعت پیشروی تراکتور با در نظر گرفتن مسافت ۲۰ متری و ثبت زمان (در حین اندازه گیری لغزش) بر حسب m/s تعیین گردید.

درصد لغزش: درصد لغزش چرخهای تراکتور بایستی در محدوده معینی باشد. این عامل با شمارش تعداد دور چرخ سمت راست تراکتور در دو حالت بدون بار و با بار در داخل جوی حاصل از شخم تعیین شد. با شمارش ده دور چرخ محرک در دو حالت با باری و بی باری و اندازه گیری مسافت طی شده به ازای ده دور درصد لغزش از فرمول ذیل محاسبه شد:

$$S = \left(\frac{L_1 - L_2}{L_1} \right) \cdot 100$$

s = لغزش چرخهای محرک (%)

L_1 = مسافت طی شده در شرایط بی باری (m)

L_2 = مسافت طی شده در شرایط با باری (m)

مقاومت کششی گاو آهن: به منظور تعیین بازده کششی و ظرفیت مکانیزاسیون مقاومت کششی گاو آهن تعیین گردید. مقاومت کششی گاو آهن ها با دستگاه دینامومتر اتصال سه نقطه اندازه

گیری می شود، اما بعلت عدم دسترسی به این دستگاه از نوع مالبندی (تبدیل لود سل فشاری به کششی) به روش ذیل استفاده گردید. مقاومت کششی در دو مرحله با بار و بی بار اندازه گیری شد. در مرحله بی بار دینامومتر بین دو تراکتور قرار گرفت تراکتور جلو کشنده و تراکتور عقب حامل گاو آهن و در وضعیت خلاص بود در این مرحله گاو آهن در خارج از خاک بود و فقط توسط تراکتور دوم حمل می شود. با قرائت میزان نیروی کششی در این مرحله مقاومت غلطشی تراکتور حامل گاو آهن (R) تعیین گردید. در مرحله بعد گاو آهن در شرایط شخم قرار گرفت و سپس میزان نیروی کششی قرائت شد در این مرحله میزان نیروی کششی لازم برای گاو آهن و مقاومت غلطشی تراکتور دوم تعیین گردید (R+K). از تفاضل نیروی کششی ثبت شده در طی این دو مرحله مقاومت کششی خالص گاو آهن تعیین شد. این شاخص در هر مزرعه سه بار اندازه گیری شد و میانگین آن بعنوان مقاومت کششی گاو آهن در نظر گرفته شد.

بازده کششی: از رابطه ذیل بازده کششی تراکتورها محاسبه گردید:

$$T.E = \frac{R}{R+r}(1-S)$$

که در آن:

T.E=بازده کششی (%)

R=مقاومت کششی (نیروی کششی) مورد نیاز گاو آهن (KN).

R+r=مجموع مقاومت کششی گاو آهن و مقاومت غلطشی تراکتور (KN).

S=درصد لغزش (%)

مقاومت ویژه گاو آهن: با معلوم بودن مقاومت کششی گاو آهن و اندازه گیری عمق و عرض شخم مقاومت ویژه گاو آهن بر حسب N/cm^2 تعیین شد.

$$a=w \times h$$

$$s.r = \frac{r}{a}$$

a= سطح شخم خورده که عمود بر جهت حرکت است (cm^2)

w= عرض شخم (cm)

h= عمق شخم (cm)

s.r= مقاومت ویژه گاو آهن (N/cm^2)

r= مقاومت کششی گاو آهن (N)

درجه مکانیزاسیون: درجه مکانیزاسیون کمیت را مسائل مکانیزاسیون بررسی می کند و عبارت است از مقدار عملیات مکانیزه انجام شده به کل عملیات مکانیزه مورد نیاز و یا به عبارت دیگر سطحی که در آن عملیات مکانیزه مورد نیاز انجام شده به کل سطح می باشد که به صورت درصد بیان می شود.

سطح مکانیزاسیون: این فاکتور در واقع نسبت مجموع کل توان کششی موجود در منطقه به سطح کل زمینهای زراعی آن منطقه است. این عامل که معمولاً بر حسب اسب بخار در هکتار (hp/ha) بیان می شود نشان دهنده کیفیت عملیات در مکانیزاسیون است. به منظور تعیین

سطح مکانیزاسیون اطلاعات آماری مورد نیاز از سازمان جهاد کشاورزی، مدیریت جهاد کشاورزی جمع آوری گردید. سطح مکانیزاسیون از رابطه محاسبه شد:

سطح مکانیزاسیون =

سطح زیر کشت

توان مالبندی یا کششی برای کشیدن گاواهن: از رابطه زیر محاسبه می شود:

$$P_d = \frac{S.F}{3.6}$$

که در آن:

$$P_d = \text{توان کششی (Kw)}$$

$$S = \text{سرعت پیشروی (Km/h)}$$

$$F = \text{نیروی لازم جهت کشش (KN)}$$

ظرفیت مکانیزاسیون: این شاخص ترکیبی از کمیت و کیفیت کار مکانیزاسون را نشان می دهد و عبارتست از مقدار انرژی مکانیکی مصرف شده در واحد سطح که برحسب اسب بخار-ساعت بر هکتار یا کیلو وات -ساعت بر هکتار بیان می شود. با محاسبه توان مالبندی متوسط و ساعت انجام عملیات در هکتار، ظرفیت مکانیزاسیون بر حسب اسب بخار-ساعت بر هکتار تعیین گردید. بازده مزرعه ای: برای تعیین بازده مزرعه ای می بایست ظرفیت نظری و موثر تعیین شوند. با توجه به سرعت پیشروی و عرض کار گاواهن ظرفیت نظری محاسبه گردید. با توجه به ساعات انجام یک هکتار عملیات شخم و محاسبه ظرفیت موثر مزرعه ای، بازده مزرعه ای برابر با درصد نسبت ظرفیت موثر مزرعه ای به ظرفیت نظری بازده مزرعه ای ست، که بیانگر میزان وقتهای تلف شده در عملیات می باشد.

توان اجرائی منطقه: توان اجرائی منطقه از رابطه زیر محاسبه گردید:

$$P_e = \frac{H.N}{h} \times 100$$

$$P_e = \text{توان اجرائی منطقه (درصد)}$$

$$H = \text{زمان در اختیار برای انجام عملیات (ساعت)}$$

$$N = \text{تعداد تراکتور فعال منطقه}$$

$$h = \text{زمان انجام کار برای یک هکتار عملیات (ساعت)}$$

در عمل این ضریب نشان می دهد که آیا تراکتور های موجود جواب گوی انجام مکانیزه عملیات منطقه هستند، و با توجه به سطح زیر کشت با چه تعداد تراکتور دیگر می توان کمبود توان لازم را جبران نمود.

تعداد تراکتور مورد نیاز: با در دست داشتن ظرفیت مزرعه ای موثر، سطح زیر کشت و ساعات در دسترس تعداد تراکتور مورد نیاز زیر محاسبه گردید:

$$C_A = \frac{A}{H}$$

$$N = \frac{C_A}{Ca}$$

$$A = \text{سطح زراعی (ha)}$$

$$C_A = \text{ظرفیت مزرعه ای شهرستان (ha/h)}$$

$N =$ تعداد تراکتور مورد نیاز

$Ca =$ ظرفیت موثر مزرعه ای (ha/h)

$H =$ ساعات در اختیار (h)

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه که در سال های ۸۲ و ۸۳ انجام شد، بعضی از پارامترهای عملکردی تراکتورهای رایج در حین عملیات شخم اندازه گیری شد که در جدول ۱ آورده شده است.

نوع تراکتور			ردیف
فرگوسن ۲۸۵	جاندیر ۳۱۴۰	اونیورسال ۶۵۰	پارامتر اندازه گیری
متوسط ۱۲-۱۴ درصد			۱ رطوبت خاک %
۲۱/۲	۲۲/۶	۲۰/۴	۲ عمق شخم (cm)
۴/۵	۵/۵	۴/۲	۳ سرعت پیشروی km/h
۰/۴۰۵	۰/۴۹۷	۰/۳۷۸	۴ ظرفیت مزرعه ای نظری ha/h
۰/۲۸۶	۰/۴	۰/۲۵	۵ ظرفیت مزرعه ای موثر ha/h
۷۱	۸۱	۶۶	۶ بازده مزرعه ای %
۶۷	۷۴	۶۴	۷ بازده کشتی %
۱۸/۲	۱۱	۱۴/۵	۸ درصد لغزش %
۱۰/۹۳	۱۱/۴۸۶	۱۰/۶۰۴	۹ مقاومت کششی خالص kn
۱۳/۶۶	۱۷/۵۴	۱۲/۳۶	۱۰ توان مالبندی لازم شخم hp
۲/۳۲۵			۱۱ شاخص مخروط Mpa

نتایج نشان داد که عملیات خاک ورزی در رطوبت کمتر از حد مطلوب (ظرفیت مزرعه ای) انجام می شود. که این مسئله باعث استهلاک سریع تر تراکتور و گاوآهن، افزایش توان ورد نیاز، کلوخه شدن زمین زراعی و در نهایت افزایش هزینه ها خواهد شد. البته این مسئله تا حدی مربوط به بارندگی کم و توزیع نامناسب آن در منطقه می شود.

بازده مزرعه ای برای انجام عملیات شخم در تراکتورهای مسی فرگوسن ۲۸۵، اونیورسال ۶۵۰ و جاندیر ۳۱۴۰ به ترتیب ۷۱، ۶۶ و ۸۱ درصد متغیر بود. با توجه محاسبات انجام شده، سطح مکانیزاسیون منطقه برابر ۰/۹۹ اسب بخار در هکتار برآورد گردید، که پایین تر از سطح استاندارد جهانی می باشد. با توجه به سیستم زراعی و روزهای کاری قابل دسترس برای بالا بردن این مکانیزاسیون سطح تا ۱/۵ اسب بخار در هکتار برای تامین نیازهای منطقه علاوه بر تراکتورهای موجود ۶۴۰ دستگاه تراکتور MF285 با توان اسمی ۷۵ اسب بخار نیاز است.

کارکرد سالانه تراکتور بین ۹۰۰ تا ۱۵۶۰ ساعت قرار داشت که این ساعات کار زیاد مستلزم از رده خارج کردن زودتر تراکتور می باشد (البته سن تراکتورهای موجود خلاف این موضوع رانشان می دهد. در ۵۳٪ از تراکتورهای منطقه عمر بالاتر از ۱۳ سال بود این مسئله به دلیل گران بودن تراکتور نسبت به قیمت محصولات کشاورزی می باشد و کشاورزان قادر به جایگزینی به موقع تراکتور نیستند). توان تراکتوری در منطقه روی تراکتورهای با توان ۷۵ اسب بخار تمرکز یافته است (۷۰/۸٪). این مسئله به خاطر تولید و خدمات بهتر تراکتور مسی فرگوسن ۲۸۵ در کشور می باشد. همچنین تراکتور جاندیر ۳۱۴۰ با بازده کشتی حقیقی ۷۴ درصد مورد استفاده قرار می گیرد و پس از آن تراکتورهای اونیورسال ۶۵۰ و مسی فرگوسن ۲۸۵ به ترتیب با نسبت بازده کشتی ۶۴ و ۶۷ درصد قرار داشتند.

با توجه به توان مالبندی و ظرفیت مزرعه ای موثر ظرفیت مکانیزاسیون (حاصل ضرب توان مالبندی در زمان موثر عملیات در هکتار) در شهرستان شاهرود ۴۴/۸ اسب بخار ساعت بر هکتار برآورد شد. متوسط سرعت عملیات در سه مدل تراکتور ۴/۷۳ کیلومتر در ساعت بود. متوسط درصد لغزش ۱۴/۶ درصد بود که بیشترین مقدار مربوط به تراکتور مسی فرگوسن ۲۸۵ (۱۸/۲) و کمترین مربوط به تراکتور جان‌دیر ۳۱۴۰ بود. اندازه گیری عرض کار گاواهن و میزان توان مالبندی و درصد لغزش محاسبه شده بیانگر اینست که از توان بالقوه تراکتورهای جان‌دیر و مسی فرگوسن بطور مطلوب استفاده نمی شوند. توان تراکتورهای رایج بیش از توان مورد نیاز عملیات شخم می باشد ولی با توجه به بازده کششی پایین (۶۸ درصد) از این توان استفاده بهینه نمی شود. درجه مکانیزاسیون عملیات شخم حدود صد درصد است. درجه مکانیزاسیون عملیاتی مانند شخم و برداشت که انرژی زیادتری نیاز دارند بیشتر است و این به علت طاقت فرسا بودن عملیات شخم و اقتصادی بودن مکانیزاسیون آن است. تعداد تراکتور بر هکتار در شهرستان ۱۸/۶ تراکتور برای هر ۱۰۰۰ است یا به عبارت دیگر برای هر ۵۴ هکتار یک تراکتور فعالیت می نماید. که در مقایسه با استان‌های دیگر این رقم کمتر می باشد که یکی از دلایل کاهش تولید محصول می باشد. البته عوامل مختلفی نظیر حاصلخیزی خاک، رعایت اصول زراعت و کنترل علف‌های هرز و آفات و مدیریت صحیح ماشینها نیز در افزایش عملکرد در هکتار نیز موثر می باشند. تعداد روزهای کاری برای عملیات شخم در ماههای مهر و آبان و حدود ۴۰ روز بود. با توجه به متوسط ساعات کار روزانه (۸ ساعت) ساعات در دسترس سالانه ۳۲۰ ساعت است. و توان اجرایی ۷۸ درصد می باشد که با توجه به منابع توان موجود ۷۸ درصد سطح زیرکشت شهرستان تحت پوشش قرار می گیرد. بنابراین راهکارهای زیر برای افزایش توان اجرایی به صد درصد وجود دارد:

- ۱- تعداد تراکتور موجود از ۱۵۶۰ دستگاه به دستگاه افزایش دهیم.
- ۲- ساعات انجام کار برای انجام کلیه عملیات در یک هکتار را از ۹ ساعت به ۷/۵ ساعت کاهش دهیم. که این کار با افزایش سرعت پشروی و کاهش افت‌های زمانی میسر است.
- ۳- با توجه به محدودیت‌های مالی، توصیه می شود که با مدیریت صحیح مزرعه و تخمین درست ماشین‌ها و ادوات مورد نیاز با توجه به جدول تراکم عملیات زراعی، کمینه کردن افت‌های زمانی و در نظر گرفتن تعداد روزهای کاری در دسترس و معیارهای مکانیزاسیون می توان مشکل کمبود تراکتور را برطرف کرد.

فهرست منابع

- ۱- الماسی، مرتضی، شهرام کیانی و نعیم لویمی. ۱۳۷۸. مبانی مکانیزاسیون کشاورزی. انتشارات حضرت معصومه (ع). قم.
- ۲- بی‌نام. ۱۳۸۳. سالنامه آماری استان سمنان. انتشارات سازمان جهاد کشاورزی استان سمنان.
- ۳- شاکر، محمد و محمد لغوی. (۱۳۸۰). ارزیابی عملکرد کششی تراکتورهای متداول در ایران. مجله تحقیقات مهندسی کشاورزی. کرج.

- ۴- طباطبایی فر، احمد و محمود صفری. ۱۳۸۰. تعیین بازده (راندمان) مزرعه ای و هزینه های عملیاتی گاوآهن برگرداندار و دیسک در شهرستان کرمانشاه. مجله تحقیقات مهندسی کشاورزی. کرج.
- ۵- عباسی، سعید. ۱۳۸۰. بررسی وضعیت موجود و ارائه راهکارهای مناسب برای مکانیزاسیون کشاورزی در شهرستان کبودرآهنگ. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تبریز.
- 6-Kowalski, J. 1991. Models of mechanization organization on peasant farms. Zeszyty – Naukowe – Akademii – Rolniczej – rozprawa – Habilitacyjna. Vol. 35(154):117.
- 7- Mora, M. and Olbrycht, T. 1992. Possibilities of substituting various forms of Mechanization for labour on holding run by young farmers. Zeszyty-Naukow-Akademi-Rolniczej-W-Szczecinie, Ekonomia. No.21:41.
- 8-Muzalweski, A. 1992. Choice of mechanization level criteria in Zeszyty – Problemowe – researching the efficiency of private farms. Postepow – Nauk – Rolniczych. Vol. 2(403):189-195.
- 9-Ozemerzi, Aziz., and Z. Berek Barut. 1998. Mechanization level in vegetable production in Antalia region and Turkey. A.M.A. Vol. 29(1).
- 10-Saruth, Chan., and D. Gee-Clough. 1998. Agriculture mechanization in Cambodia: A case study in Takeo province. A.M.A. Vol. 29(2).
- 11-Suouza, E.G., Almedia, E.M., and Milane, Z.L.F. (1991). Overall efficiency of tractors on concrete. Trans. of the A.S.A.E. Vol. 34(6):2333-2339.
- 12-Salokhe, V.M., and N. Ramalingam. (1998). Agriculture mechanization in the south and south-East Asia. International conference of the Philippines S.A.E.

Determination of some coefficients in plowing by using moldboard plough in Shahroud

Abstract

Agriculture mechanization that provide the use of modern technologies in agriculture make better living and working conditions in rural areas and increases working capacity and yield. In this study coefficients and indexes related to plowing during tillage in tree models conventional tractors i.e. massey ferguson 285, Universal 650 and John Deer 3140 in Semnan province (Shahroud)determined. results showed mechanization degree, mechanization grade and executive power in tillage were .98, 0/99 and .78 respectively. In this region mechanization coefficient was relatively satisfactory, because tillage by labour is very severe. mechanization grade in compared with other countries was median and less than median. The average power of tractor mainly used in agriculture is 75 hp. field efficiency in massey ferguson, Universal 650 and John Deer 3140 was .71, .66 and .81 respectively. Workdays for tillage were 40 days. one hectar cultivation (from tillage to harvesting) took 9 hours. Fule consumption for 1 hectar plowing in massey ferguson, Universal 650 and John Deer 3140 was respectively 24,39 and 19 litters. high Fule consumption in Universal 650 was related to old age and wearing. Net pull force for plowing with tree bottom moldboard plough in massey ferguson, Universal 650 and John Deer 3140 was 10.9, 10.6, and 11.5 KN respectively. Because during plowing soil moisture pecent was lower than field capacity, pull force was high. field efficiency in massey ferguson, Universal 650 and John Deer 3140 was 10.9, 10.6, and 11.5 respectively.

Keywords: plowing- tractor-mechanization grade-slip